

Izhaja vsaki četrtek ob 3. u. popoldne. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Cena listu znaša za celo leto 4 krona, za pol leta 2 kroni. Za manj premožne za celo leto 3 krona, za pol leta K 1.50. Za Nemčijo je cena listu 5 K, za druge dežele izven Avstrije 6 kron.

Rokopise sprejema »Narodna Tiskarna« v Gorici, ulica Veterini št. 9.

Naročnino in naznanila sprejema upravništvo v Gorici, Semeniška ul. št. 16.

Posamezne številke se prodajajo v tobakarnah v Gosposka ul. 9, v ulici Silvio Pellico, v ul. Ponte Nuovo 9, v Kapucinski ulici 1 v prodajalni »Kattiskov. društva« ul. Carducci, v Šolski ulici, Nunki ulici, na Josip Verdijevem tekalšču nasproti mestnem vrtu, po 8 v Oglasi in poslanice se računajo po petih vrstah in sicer: če se tiska enkrat 14 v, dvakrat 12 v, trikrat 10 v. Večkrat po pogodbi.

XXI. letnik.

V Gorici, 29. maja 1913.

22. številka.

Francoske razmere hočemo!

»Francoske razmere hočemo«, tako je zaklical na ustanovnem zboru »društva krščansko-mislečih učiteljev« nekliberalni učitelj, ki »vzgaja« mladino tam gori blizu Kanala. Od takrat ni še dolgo časa, a razmere so se v toliko pojasnile, da liberalni Francozi sami ne marajo več za brezversko solo. Bodi vsem liberalnim učiteljem v poduk, kar piše glavni liberalni francoski list »Journal des Debats« o francoskih razmerah v šoli:

»Šola plemenitim namenom vseh tisti, ki so jo zasnovali kot zavod za pospeševanje pravosti, omike in patriotizma, ni ustregla. Še več, njena organizacija, poslovanje in uspehi njene pouka so nared popolnoma razočarali. Šola je sicer brezplačna, toda za vse, kar ne spada h predpisanemu učnemu redu, je treba šolnine v denarju (n. pr. za nadzorstvo učiteljevo pri izgotavljanju šolskih nalog od strani učencev, za dopolnilne kurze). Zakon določa sicer obligatorični šolski obisk, toda na tisoče učencev ne prestopi šolskega praga, ali pa le za kratko dobo. Statistika je dokazala, da manjka vsako leto dne 1. decembra povprečno 500.000, dne 1. junija pa 1.200.000 do 1.300.000 šolskih otrok. Takih horendnih šolskih zamud celo pred letom 1871, ko je veljala še splošna šolnina, nikdar ni bilo. Stariši so plačevali, pa so tudi strogo pazili na šolski obisk otrok. Danes pa se nikdo za to ne meni in je tudi šolska nadzorovalna oblast brez vsake moči. »Ban-

kerot šolskih komisij« na Francoskem je danes beseda-krilatice.

Lajzacija francoske ljudske šole se je prvotno tikala le učiteljstva, pozneje pa si je osvojila tudi pouk. Prvotni prosti šoli, ki bi vzgojila ljudi plemenitega mišljenja in srea, so vtisnili pečat ozkosrčnosti, ji dali polemični in fanatični značaj. Beseda »svetna vzgoja« je dobila pomen »protiverske vzgoje«. — Šola je dobila v imenu nevtralitete več ali manj ateistiški značaj. Celo večnoveljavni principi morale so se morali podvreči »evoluciji«, ker si je vse želelo nove svetne, socialne in državljanske morale. Zato se je tudi iz šolskih knjig dosledno črtalo vse, kar spominja na Boga.

Tako omenjeni list.

Še žalostnejša pa je slika francoske svoje odne ljudske šole, če jo gledamo v luči njenih uspehov. V listu »Echo de Paris« je pred tedni neki visoki funkcionar zapisal te-le značilne besede: »Mladi učitelji, zlasti tisti, ki so komaj dovršili svoje nauke, nimajo nobenega moralnega prepričanja. Njihovi pravstveni nazori so še veliko slabši kot njihovo intelektualno življenje. Samo v nedem so na jasnem, da je namreč treba učiteljsko delo zmanjšati, plače pa zvišati.« Totalne neuspehe v intelektualnem oziru pa kažejo sledeča dejstva: »Pri rekrutni izkušnji l. 1912 se je izkazalo, da je bilo med 227.068 vojaškimi novinci 50.800 (torej 22,4 odst.) takih, pri katerih se ni mogla konstatirati »skoro nikaka izobrazba« in so jih smatrali za »analfabete«. V departementu Morbihan je bilo med 2135 rekruti 808

skoro popolnih analfabetov, 274 vojakov pa popolnih ignorantov.

V letu 1912 je zadela Francijo velika sramota, ker je bila skoraj četrtina vseh rekrutov ignorantov.

Kaj pravijo na vse to tisti liberalni slovenski učitelji, ki hočejo imeti tudi pri nas francoske razmere? Spametujte se! Od dobrih učiteljev je veliko odvisno!

Politični pregled.

Državni zbor.

»Slanska zbornica nadaljuje debato o proračunskem provizoriju, v kateri se sicer vsi govorniki z našo zunanjo politiko v zadevi balkanskih dogodkov. Vsa govornikov je našo zunanjo politiko hudo kritikovala. Povedali pa niso govorniki nič novega, zaradi tega je res škoda, da je poslanska zbornica s to debato potratila toliko časa. Danes bode ta debata zaključena. — Jutri se bode bavila poslanska zbornica z manj važnimi zadevami. V torek se prične prvo čitanje predloge o podaljšanju poslovniskega provizorija, potem pride na vrsto mali finančni načrt. Vlada ima upanje, da bode ta načrt ugodno rešen. Zato pa je podaljšal finančni minister Zaleski rok za vlaganje napovedi za osebno dohodarino do 31. julija.

Ožja volitev v Pulju.

V nedeljo je bil pri ožji deželno-zborski dopolnilni volitvi v Pulju izvoljen socialistični kandidat Lirussi z 1619 glasovi. Italijanski narodni liberalec Devescovi je dobil 1366 glasov. Za Lirussia so glasovali tudi Hrvatje in uradniki arzenala.

Cuvaj demisijoniral.

Ogrski listi zatrjujejo, da je kraljevi komisar za Hrvaško v resnici podal svojo ostavko ter da se vodilni ogrski krogi že posvetujejo glede nasledstva. Najbrže se imenuje za bana grof Pejaesevics.

Triletna vojaška služba na Francoskem je našla v ljudstvu ter med vojaštvom hud odpor. Iz najrazličnejših krajev se poroča o demonstracijah vojakov proti triletni službi. Vsa strogost od strani predpostavljnikov ne pomaga. Tudi v parlamentu so se vršili škandali zaradi tega vprašanja. Vlada je bila namreč socialnim demokratom prepovedala nek shod proti triletni vojaški službi. Zaradi te prepovedi so socialisti vložili interpelacijo na vlado, kar je izzvalo velik hrup pri desnici. Ko se je hrup nekoliko polegel, pa je predsednik rekel: Če pričnemo razpravo o triletni vojaški službi tako, da psujemo vse nasprotniške predloge z nepatrioti in izdajalci, je ne bomo nikdar končali. Socialisti so predsedniku za to burno ploskali in socialni politik Vaillant je izjavil, da pomenja predloga o triletni vojaški službi začetek državljanske vojske; dežela bo znala preprečiti obnovev cesarstva na Francoskem.

Sijajno finančno stanje Rusije.

Ruska дума je pričela dne 23. t. m. proračunsko razpravo. Predsednik proračunske komisije je poročal o splošnih finančnih in gospodarskih razmerah. Proračun izkazuje redne dohodke s 3.169.142.828, izredne dohodke z deset milijoni, redne izdatke z 2.987.784.205, izredne izdatke pa z 220.622.756 rublji. Poročevalec Aleksejenko izjavi, da se je razpoložljiva gotovina, ki je znašala dne 14. januarja 1909 1.900.000 rubljev, povišala po začasnem računu do 14. januarja letos na 391 milijonov rubljev. To je za Rusijo važno, kar utrjuje mednarodno stališče Rusije.

DOGODKI NA BALKANU.

Bolgari obstreljevali grško ladijo.

Pri Kavali so Bolgari obstreljevali grško ladijo »Averov«. Ladije niso zadeli, a tudi ladija ni na strele odgovorila. Ta spopad je napravil v Grčiji mučen utis. Grška vlada je vsled tega protestirala v Sofiji.

Bolgari odbiti?

»Lokal-Anzeiger« poročja, da so grške čete prisilile bolgarsko vojaštvo, da se je moralo umakniti čez most pri Lidovani na cesti iz Soluna v Seres. General Putnik je odredil, naj bodo srbske čete, nahajajoče se v Bitolju, pripravljene na pohod proti Seresu.

V Sofiji pričakujejo vojsko s Srbijo.

Zdi se, da se v Sofiji resno računja z oboroženim konfliktom med Srbijo in Bolgarijo. Močni vojni oddelki se premikajo proti srbski meji. V Macedoniji so se baje že pričeli večji boji. V Sofiji so mnenja, da namerava Srbija korakati proti Sofiji. Med Bolgari vlada hud srd proti Srbom.

Ščinkovec prekoristna ptica.

Resnična dogodka, pisal Iv. RIJAVEC.

Zjutranji zbirski dan je bil in nebo je bilo prevlečeno s temnosivimi oblaki. Mrzla sapa je trila, krog vogla kmečkih hiš. Vmes so padale snežinke, ki jih je razburjena sapa metala na suha tla. Hiše so bile zaprte, ljudje so se gredli na ognjiščih, kakor če že v naši vasi nava-da. Popoldne je burja nekoliko potihnila in nebo se je zjasnilo. Solnce je zdaj prav prijazno prisijalo izza temnih oblakov, kakor bi nam s tem hotelo povedati, da nas še vedno ljubi. A vzlic temu je bilo mrzlo. Sedel sem v sobici pri oknu in gledal vun, kako je uganjala burja svoje burke z listjem in kurjimi perjem.

Med gledanjem zapazim dva ščinkovca, kaj sta skakaljala po dvorišču in iskala hrane pri kokoših. Ptička sta bila samec in samica. Vsaki dan sta hodila na dvorišče iskati si hrane in v ednem tednu časa sta se tako privadila, da sta prišla prav pred hišna vrata. V

kratkem času sta postala krotkejša od vsakega vrabca.

Minula je mrzla zima in nastopila je rajska pomlad; vse se je prebudilo iz zimskega spanja. Trava je že začela zeleneti, ptički so začeli peti, otroci so rajali, vriskali so in peli. Vsa narava je dobila novo obleko in vse je bilo videti kakor ogrnjeno z najkрасnejšo zeleno preprogo. Tudi ščinkovec ni pozabil pomladi, ščinkal in pel je dan za dnevom, da je bilo veselje poslušati ga. Pozabil ni tudi dvorišča, kjer je dobival hrano pozimi. Prepeval, ščinkal, skakal je po murvah in orehah po dvorišču. Vprašali smo se vsi, kaj da mora ta ptica imeti na dvorišču, ker tako poje in ščinka, leta okrog hiše in skakalja po latniku pred hišo.

Nekega dne smo sedeli pred hišo in se razgovarjali med seboj. Naenkrat smo zaslišali nekakšno cvilenje pod streho, kakor da bi mlade miške cvilile. To cvilenje se je čulo vsakih pet minut približno. Iz radovednosti vstanem in grem gledat na podstrešje, kje da cvilijo miške. Ko poslušam nekoliko časa, zaslišim spet cvilenje a ne v podstrešju, marveč nekje niže. Poslušal sem še nekoliko časa in vedno se je vse slišalo od

spodaj. Zdaj grem spet na dvorišče in pazim dobro. In kaj sem zapazil? Ščinkovec sem videl z gosenco pedic ali navadno mero v kljunčku, ki je siral z njo v sredi latnika. Zda je gledam gnezdič, v katerem je bilo pet mladih in še golih ptičkov. Čudili smo se, da si je napravil ščinkovec gnezdo tako blizu brez vsakega strahu. Pridno sta starca pitala svoje mladiče in sicer s samimi gosencami pedic ali navadno mero. Ko so ptički odrasli, sem nekega dne gledal na uro, kolikokrat prineseta jesti mladičem vsaki četrte ure. In glejte, kako koristna ptica je ščinkovec: trikrat vsaki četrte ure sta prinesla jesti mladičem, vsako uro torej dvanajstkrat. Torej ako pitata po 13 ur na dan, pokončata 156 gosenic nevtsevši onih, ki jih sama starca pokončata za svojo hrano. V 8 dneh pokončata samo za mladiče 1248 gosenic.

Vidite torej, dragi čitatelji, kako koristen je ščinkovec. Naše oblasti bi torej morale še ostreje postopati proti tistim otrokom in njih starišem, ki bi gnezda razdirali in jajca pobijali koristnim ptičem. To sem navedel za vzgled našim ljudem, da bodo vedeli, kako koristna ptica je ščinkovec.

Spor med Srbijo in Bulgarijo.

Diference med Srbijo in Bulgarijo so take, da se je bati v resnici, da izbruhne med tema dvema zaveznicama bratomorni boj. Vsaj tako pesimistična so zadnja poročila o tej zadevi. Listi hočejo vedeti, da je Srbija včeraj ustavila ves osebni in tovorni promet na svojih železnicah, ki morajo biti pripravljene za to, da bodo prevažale vojaške čete. Rusija in Francija se truditi, da bi ta nevarni spor poravnali. Če se to ne posreči, potem utegne priti že v najkrajšem času do vojske med Srbijo in Bulgarijo.

Odpust rezervistov iz Bosne.

Poroča se, da bodo v kratkih dneh odpušteni od vojaške službe rezervni letniki 1902—1905, ki so pod orožjem v Bosni, dalje družinski očetje in edini sinovi vseh letnikov.

Odpust pomorščakov.

Te dni bodo odpušteni iz vojaške službe pomorščaki letnikov 1905—06, ki so bili poklicani pod orožje lansko jesen.

Ali berete „Primorski list“?

Domače in razne vesti.

VOLIVCI! Ste li pregledali volivne imenike? Če niste še, storite to čim prej! Čas hiti.

ČUJEMO, da so volivni imeniki v nekaterih občinah pomanjkljivi. Dolžnost vsakega volivca je, da se prepriča, ali je vpisan, ali ne? Kdor ni vpisan, naj takoj reklamira!

Današnji št. »Pr. L.« smo priložili prilogo, v kateri je govora o zgradbi nove cerkve presv. Srca Jezusovega na Drežnici. Obenem smo priložili tudi poštne položnice, potom katerih naj blavolijo dobrotniki poslati svoj dar za to krasno svetišče, ki je posvečeno presv. Srca Jezusovemu. Drežničani, ki so se lotili tega velikega svetega dela, so res občudovanja in podpore vredni.

Zdravje sv. Očeta. V nedeljo je sv. Oče papež Pij X. prvič po svoji bolezni daroval sv. mašo in sicer v svoji zasebni kapeli.

Duhovne vaje za gg. učitelje bodo v počitniškem času in sicer v Št. Vidu pri Ljubljani. Presvetli knezoškof dr. A. B. Jeglič je v ta namen v svoji posebno izredni naklonjenosti do krščanskega učiteljstva prepustil prostore in kapelo v zavodu sv. Stanislava. Naprosil je izbornega govornika in pisatelja dr. Antona Zdešarja iz misijonske družbe, da bo vodil duhovne vaje. Gg. učitelji naj že naprej mislijo na to izredno priliko. — Primeren čas se bo določil in pravočasno naznanil v »Slovenskem Učitelju«.

Socialdemokratski kandidati za splošno kurijo za deželnozbornske volitve so že postavljeni. Ti so: dr. Tuma, gostilničar Vrčon in železniški prozni mojster Mozetič. Tako so sklenili sodrug, in za te kandidate se bodo borili.

Obhodna komisija za regulacijo Vipave. Ta teden se je vršila na podlagi podrobnih načrtov ob celem toku Vipave na goriški strani obhodna komisija, katere so se udeležili zastopniki ministerstva, namestništva in deželnega odbora.

Popravek. V zadnji št. »Pr. Lista« je stalo v članku »Sklep obrtno-nadaljevalne šole v Gorici«, da je med odlikovanimi učenci tudi Franc Marušič iz Lokvice. Stati bi moralo pa Leopold Marušič iz Lokvice.

Lastnosti dobre gospodinje. Krščanska gospodinja rada moli, here dobre časopise in ljubi svojega moža, kakor je kot nevesta ljubila svojega ženina. Ona je redna in snažna. Največje bogastvo ženske je brezdomno ljubezen do reda in snažnosti. Snaga je polovica zdravja!

Pri vsem tem pa mora biti varčna in delavna. Prava gospodinja je vzor požrtvovalnosti, kadar vrši svoje posle v telesni blagor svoje družine, ali kadar nadzoruje in uči svoje otroke svoj zaklad.

Napad. 35-letni posestnik Matija Železnik iz Gradišča je bil v soboto ponoči, ko je zapuščal gostilno napaden od Ivana Kerševani, ki ga je tako natolkel, da je moral iskati pomoči v goriški bolnišnici. Železnik ima več težkih ran.

Vol usmrtil pastirja. V četrtek popoldne, dne 22. t. m. je vol med potjo iz pašne domov usmrtil pastirja, 11letnega dečka Jakoba Fabčić iz Št. Vida pri Vipavi. Vol je dečka stiskal v zid na ozki poti in vsega presuval, da je revček nezavesten obležal. Ko so ga domov prenesli, je par ur pozneje vsled smrtnih ran izdihnil.

Nedostavljen denar. V seznamu tržaškega poštnega ravnateljstva o nedostavljenih pošiljkih se nahajate dve nakaznici, ki niste našli naslovljenca. Prva s št. 143 je bila oddana na Prosseku dne 15. marca 1913 za Ivana Milica v Repinah z zneskom 7 K 17 vin., druga s št. 80 pa v Moščenicah dne 30. marca 1913 za Mateja Breščaka v Bretu (Log pri Bovcu?) z zneskom 30 K. Odpošiljatelja sta neznanca.

Prvo žrebanje razredne loterije se bo vršilo sredi meseca novembra. Izdalo se bode 100.000 srečk po 200 K, ki bodo razdeljene v pet razredov.

Junaški oče. Pri Schönbachu na Češkem je izbruhnil požar v neki hiši. Ogenj se je tako hitro razširil, da se dve sinova najemnika Sangerja, in sicer en šestletni in en desetletni, nista več mogla rešiti. Na njiju kričanje je skočil oče v gorečo hišo, toda v istem trenutku se je podrla goreča streha, ki je vse tri zakopala.

Nesrečno darilo. Angleški kralj je bil namenil princu Cumberlandskemu, ki se je te dni poročil s hčerjo nemškega cesarja, kot svatovsko darilo krasen avtomobil. Ker pa je znano v Cumberlandski družini več avtomobilskih nesreč, se je angleški kralj premislil in bo bajé daroval raje kaj drugega. Ženinov brat se je namreč ubil z avtomobilom, ženinov oče je ravno te dni povozil nekega dečka in tudi ženin sam je že podrl z avtomobilom nekega fantiča in ga poškodoval do smrti.

Mesne novice.

Meščani! volilci! Volitve v deželni zbor so tu. V Gorici so od pond. naprej razpoloženi dvojni volilni imeniki, za volitve v splošnem volilnem razredu, ki se bo vršila dne 13. julija t. l. in za volitve v skupini mest in trgov vršeče se dne 1. avgusta.

V splošnem volilnem razredu imajo volilno pravico vse one osebe moškega spola, ki so svojepravne, so 24 let stare, so avstrijski državljani in niso izključene od volilne pravice po § 22. volilnega reda za deželni zbor.

V volilni skupini mest in trgov volijo vsi občani in avstrijski državljani, ki imajo pri občinskih volitvah volilno pravico v prvem ali drugem razredu, iz tretjega pa oni, ki plačujejo najmanj 20 kron neposrednega davka.

Volitve vodi v Gorici c. kr. glavarstvo in tamkaj so tudi imeniki na vlogled.

Volilci prepričajte se, ako ste vpisani!

Agitirajte med prijatelji, znanci in sosedi!

Kdor bi bil izpuščen, mora vložiti reklamacijo s potrebnimi prilogami tekom 14 dni.

Narodni odbor,
ulica sv. Ivana št. 7.

Nj. Prevzvišenost, naš knezonadškoj, je odpotoval v torek ob 5.45 uri iz v Rim. V slovo so Nj. Prevzvišenosti

zvonili vsi zvonovi mesta kot je to običaj. —

Procesija sv. R. Telesa v Gorici se je zvršila veličastno ob najlepšem vremenu. Ob straneh ulic, koder se je pomikala procesija, je delalo špallir Najsvetejšemu na tisoče ljudi. — Red je bil uzoren, obnašanje ljudstva lepo.

Popoldne istega dne ob 6. uri je bila slovesna procesija sv. R. T. na Kostanjevici ob ogromni udeležbi ljudstva.

m Zahtevajte slovenske tiskovine! Te dni je hotel nekdo kupiti pri goriški glavni pošti 3000 slovenskih blanket za brzojave. S tem številom mu niso mogli postreči, pač pa so mu usiljevali nemške in laške blankete. Seveda je dotičnik, dober Slovenec, odklonil te. Poštni uradnik pa je rekel zraven, da celo leto ne proda 100 kosov slovenskih brzojavnih blanket. — Iz tega se razvidi, da Slovenci kupujejo nemške ali italijanske blankete, kar ni prav. Če hočemo kaj veljati, moramo zahtevati slovenske tiskovine, kakor tudi moramo po vseh uradih govoriti le slovenski. Svoje pravice moramo povsod zahtevati. Le na ta način bomo na višjih mestih upoštevani.

m Nekaj z Mirenske ceste. Pišejo nam: Kakor znano, je ob cesti, ki vodi iz Gorice v Miren, posejanih več vojašnic. Prav je, da država skrbi za obrambo domovine in se torej mladi fantje vežbajo v vojaških vedah. A prav ni, ako se ti fantje posurovijo v obnašanju ter pozabijo na najednostavnejša pravila olike. Občinstvo, najsi bo kdor koli, sme zahtevati, da tudi vojaštvo pozna vsaj navadna pravila, kako se vesti do bližnjega. Tudi vojaštvo mora vedeti, da se bližnjega, tujca, ne sme zasmehovati, kadar gre mimo njega. Žal pa se to v Gorici pri nekaterih vojakih pogreša — seveda pri vojakih nižje vrste. Ne puste v miru mladega ženskega spola, naj gre še tako tiho in mirno mimo njih, ampak se obnašajo prav nedostojno, da ne rabimo hujšega izraza, ki bi bil lahko primeren. No seveda, na poti jim je celo duhovščina in redovniki. In v tem se odlikujejo še posebno nekateri vojaki vojašnic, ki leže ob mirenski cesti. Že pred nekaj časa je bil psovan od istih neki preč. g. Dr. in profesor bogoslovja. A sedaj nimajo miru pred njimi gotovi luhovniki redovnega stanu, ki so prisiljeni po dolžnosti mimo imenovanih vojašnic. Zato se obračamo s prošnjo na pristojne vojaške oblasti, naj ukrenejo, kar je potrebno, da se vojaštvo nauči vsaj nekoliko olike in pusti v miru mimo njegopotujoče ljudi in naj jih ne zasmehuje in izziva. Sedaj je to naša skromna prošnja, ki jo pošiljamo vojaškim oblastem v Gorici. Mislimo, da jo bodo iste upoštevale in nas ne prisilile tako, da bi se celo na Dunaju slišalo ali bralo.

m Izpred sodišča. Vpokojeni finančni rešpicient Gorjup je bil obtožen prestopka po § 312 k. z., ker je bil slugi mestnega municipija Barzelottiju pokazal vrata, ko ga je ta začel v njegovem stanovanju zmerjati s »porchi sciavi« vsled tega, ker ni hotel podpisati neke v laškem jeziku sestavljene vročilnice, češ, da ne razume italijanskega jezika. Sluga je ozmerjal g. Gorjupa in njegovo družino in zato se ga je delo še pod obtožbo in ga obsodilo v kazen (48 ur). Da bi zadobil vsaj deloma zadoščenje in ne preveč taktnege slugo naših kamoristov naučil, da po naših kazenskih zakonih je beseda »porchi sciavi« žaljivka in tedaj kaznjiva, napravil je obtožbo zaradi razžaljenja časti. Toda tukajšnja okrajna sodnija ni smatrala besedo »porchi sciavi« za kaznjivo, meneč, da živimo še v oni dobi, ko je bilo Lahom vse dovoljeno. Upajmo, da druga stopinja bo de drugega mnenja.

m »Kuhinjska šola« v Gorici v »S. Gregorčičevem Domu« se s 1. junijem t. l. zatvori. Otvori se spet začetkom jeseni. Dan zopetne otvoritve se naznani

v listih. Toliko v blagohotno vednost gg. gostom in gg. nam učenkam.

m »Central Bio«. Prve dni prihodnjega meseca predstavljal se bode v »Central Bio« največji film, ki do danes obstoji: »Ljudje med ljudmi« (»Miserabili«). Ta film je dolg 4000 metrov in vzbuja povsod velikansko zanimanje. — Vodstvo »Central Bio« sklenilo je z največjo svetovno tvrdko pogodbo za filme in bode predstavljalo le filme, ki so mojstrsko izdelani.

m Besnega psa ima grof Kristalnig v Gorici v Rožni dolini. Ogrizel je že več oseb. Te dni je hudo ogrizel tehniko Jutza, ki je šel mimo po cesti.

m Prihodnjo soboto popoldne bodo imeli tuk. realci strelno slavnost v Panovcu. Minulo soboto so imeli tako slavnost gimnazijci.

m Samomor. V torek zvečer okoli 7. ure se je ustrelil na svojem stanovanju v ulici Vetturiništ. 13. 19-letni krojaški vajenec Pavel Budna iz Novegamesta na Kranjskem. Vzrok samomoru je baje nesrečna ljubezen.

Zgubljeno. — Pred tremi tedni je neka gospa zgubila zlato uro z verižico in sicer od ulice Parkar, Vogel do Stolne cerkve. Pošten najditelj naj jo prines v ulico Parkar št. 3 I. nadstr., kjer dobi prav lepo nagrado.

m Na Zoruttijev spomenik nameravajo položiti nekateri Tržačani prihodnjo nedeljo venec. V Gorico pridejo z brzovlakom drž. žel. ob 9.03 uri. Na kolodvoru bo baje vsprejem.

m Nedopustno je, da se mladina, dečki 13, 14, 15 let okoli in zadej za zloglasno hišo na Mirenski cesti igrajo. — Oblasti so dolžne to prepovedati iz vsakomur jasnih razlogov.

Obesila se je v petek predpoludne v svoji kleti 54-letna krčmarica Eliza Juch na Tržaški cesti št. 21. Kaj je gnalo nesrečnico v smrt, se ne ve.

Iz komenskega okraja.

km Liberalna brezvernost. (Iz Temnice.) Znan temniški liberallec je trdil, da ni Boga in potem grozno zaklel. Rekel je tudi, da njegova žena poljubuje razpelo predno se vleže k počitku. On tega da ne more trpeti in je skril ženi božje razpelo. — Lepi sadovi liberalne vzgoje! Sreča in božji blagoslov mora bežati iz hiše takega človeka!

km Nepridipravi! Dne 18. t. m. so nekateri nepridipravi odnesli Francetu Stepančiču v Temnici velika dvoriščna vrata v napajališče. Zlobneži so dosedaj še skriti.

km Ogenj. Nekateri zlobneži v Temnici so zažgali minulo nedeljo našemu cerkovniku velik kup brenja (za tri vozove), katerega je kupil za drag denar. Prej ali slej jih že doseže roka pravice.

km Posledice pretepa. (Iz Novela.) Znano je, da so se nekateri nepravuzorni mladeniči stekli na dan, ko je č. g. Franc Pahor dne 30. julija 1911 pel v Novelo novo sv. mašo, in še precej so pobili Janeza Trampuža iz Temnice. — Pretepači so sedaj svojo kazen v zapori dovršili in so prišli na svobodo. Sedaj pa se je unela iz te pravde druga. Ranjeni Trampuž zahteva od napadalcev odškodnino za bolečine in za čas dela nezmožnosti. Gre se za 5000 K. V tej zadevi se je že vršila ena razprava v Trstu. Pač velike posledice pretepa in posurovelosti!

km Dar. (Iz Temnice.) Naši cerkvi je daroval lep kelih preč. g. kurat v p. Franc Stepančič iz Gorice. — Hvala mu!

Širite „Primorski list“!

V Št. Ferjani bo dne 1. junija Konstantinova veselica, katero priredi »Sl. kat. izobr. društvo«.

Najboljše in najmodernejše sukno za moške in volneno za ženske obleke razpošilja najceneje Jugoslov. razpošiljalna R. STERMECKI v Celju št. 304. Vzorci in cenik čez tisoč stvari z slikami poštne prosto.

CENA KAVA

(dokler je še v zalogi)

85 h 80 h

1/4 kg brazil I 1/4 kg brazil II
pečene pečene

v filijalki

JULIJ MEINL

uvoz kave

Gorica, Tekaljšce Frana Josipa 30.

Bilanca „Hranilnice in posojilnice“ v Cerknem za XX. upravno leto 1912.

Štev.	AKTIVA	Kron	v	Štev.	PASIVA	Kron	v
1	Inventar	494	61	1	Deleži	13184	—
2	Posojila	659911	70	2	Hranilne vloge 1.281.883,78		
3	Zaostale obresti	48152	36	3	Kapitalizovane obresti 55.703,72	1337587	50
4	Naložen denar pri drugih den. zavodih	613192	93	4	Predplač obresti od posojil	588	82
5	Obresti naloženega denarja	30669	61	5	Rezervni fond	25488	28
6	Efeti	9300	—	6	Čisti dobiček	3583	84
7	Obresti efektov nedvignjene	480	—				
8	Vrednost zemljišča	500	—				
9	Terjatev na predpl. up. in tožb. stroških	314	88				
10	Tiskovine (hranil. knjižice)	704	35				
11	Gotovina konec leta 1912	16712	—				
		1380432	44			1380432	44

V CERKNEM, dne 31. decembra 1912.

Načelstvo.

Priporoča se, pod novim vodstvom, na novo urejeni hotel »Pri Zlatem Jelenu«.

Hiša na prodaj. Proda se hiša in vinograd v Oslavju št. 79 nad Pevmo. Dobro znana stara gostilna poleg ceste. Obrniti se je treba do gosp. Antona Komavli, Oslavje 109.

Za vsa v svojo stroko spadajoča dela se toplo priporoča slavnemu občinstvu v mestu in na deželi

IGNACIJ MALI

črevljarski mojster

GORICA, Via Morelli št. 6. GORICA.

Zaloga galoš in gamaš.

Izvršuje se tudi popravila istih. V delavnici se izdelujejo najfinejši in najtrdnjši izdelki.

Dr. Jušt Bačar

zdravnik

v Gorici, ulica Treh Kraljev 9

ordinira

od 10. do 11. in od 2. do 3. ure.

ODLIKOVANA FARMACIJA

JAKIN

Gorica, via Formica

se priporoča za odjemanje raznega peciva navadnega in najfinejšega. Pecivo je najboljšo. Priporočam se cenj. odjemalcem za obilposet. S spoštovanjem E. Jakin

Martin Poveraj

strokovni krojaški mojster
TRAVNIK 5 — GORICA.

Gotove obleke po najnižji ceni!

Blago na mero po najnižji ceni!

Vseh nas oblači po zadnjem kroju ter ima na razpolago vsakovrstno blago, izgotovljenih oblek in vse priprave za vojaški in civilne obleke.

Razglas dražbe.

Dne 9. junija t. l. od 10. do 11. ure zj. se bode potom dražbe oddalo delo za podaljšanje cerkve v KOZANI. Načrt, stroškovnik in pogoji so razvidni v duhovnišču v Kozani od dne 3. junija do dneva dražbe od 8. do 11. ure zj.

Pred dražbo je vložiti 5% varščine.

Odbor društva za zidanje cerkve v Kozani.

Prvo primorsko avtorizirano stavbeno in kamnoseško podjetje

Alojzij Tavčar

v Dutovljah okraj Sežana

zapriseženi sodni izvedenec

izvršuje vse potrebne načrte, proračune in cenvite za stavbe, vodnjake, ceste, nagrobne spomenike in druga razna monumentalna dela
Cene zmerne.

TVRDKA O. ZAJEC

trgovina z železjem v Gorici

v hiši „Goriške ljudske posojilnice“ (prej krojaška zadruga).

Priporoča bogato zalogo železa, pločevine vsakovrstnega kovanja za pohištvo in stavbeno mizarstvo, kovaško, kleparsko, klesarsko orodje, straniščne naprave in upejave, strešna okna, traverze, cement, svinčene in železne cevi in pumpe, žico, žična ograja, razno kmetijsko orodje, štedilnike, peči, kuhinska in hišna oprava.

Postrežba točna, domača in cene konkurenčne.

Prosimo sahtevati listke blagajne radi kontrole.

Pomladansko zdravljenje.

Koncentriran sirup iz sasaparile.

Ta sirup je izdelan na poseben menjalni način ter vsebuje vse krepilne snovi sasaparile in drugih sladkih korenin.

Deluje izvrstno in z vspehom pri krvnih boleznih.

Cena 1 steklenice 1 K 40 vinarjev.

Koncentriran sirup iz sasaparile (Jodurato) 1 K 60 vln.

Dobiva se edino v

Iekarni CRISTOFOLETTI v Gorici.

„CENTRALNA POSOJILNICA“

REGISTROVANA ZADRUGA Z OMEJENO ZAVEZO

v GORICI

obrestuje hranilne vloge po 5%. Daje članom posojila na vknjižbo po 6%, na menice po 7%, na mesečno odplačevanje, ki znaša mesečno 2 K za vsakih 100 K. Rentni davek plačuje posojilnica sama.

Zadružni urad je v lastni hiši **Corse Glus. Verdi** št. 32, I. nad. — Uradne ure vsak dan razun nedelj in praznikov od 8. ure zjutraj do 1. popoldne.

ODBOR.

Trgovina železnina

PINTER & LENARD

Gorica — Raštelj št. 7 — Gorica

priporoča svojo veliko in bogato zalogo za spomlad pocinjene žice za trte, trnjeve žice, razne mreže za ograje itd., nosilce (traverze), cement, sesalke (pumpe) kovanje za hiše in druge stvari te stroke. **Zagotavljamo točno domačo postrežbo in nizko ceno.**

Svoji k svojim!

Svoji k svojim!

MIHAEL TURK

GORICA na Kornu štev. 6. GORICA priporoča slavnemu občinstvu svojo brivnico. Zagotavlja točno postrežbo. — Sprejema naročila za maskiranje po zmernih cenah.

Trgovina z usnjem

v Kapucinski ulici št. 2 („Pri Lizl“.)

Podpisani priporočam sl. občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino z usnjem. *Imam usnje iz najboljših tovarov.* Prodajam vse čevljarke potrebščine. Cene konkurenčne. Blago dobro. Postrežba poštena.

Z odličnim spoštovanjem se bilježim

JOSIP MARUŠIČ, trgovec.

V Podbrju

pri št. Vidu pri Vipavi

v mični legi se oddaste eno ali dve stanovanji v najem, bodisi celoletno ali le v poletnem času. Stanovanji ste pripravljeni za upokojence. Več se izve pri našem upravnštvu.

Prva slovenska trgovina z jedilnim blagom

Anton Kuštrin,

v GORICI

Gospoška ulica štev. 25

priporoča slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo veliko trgovino raznega jedilnega in kolonijalnega blaga.

Vse blago prve vrste.

Cene zmerne in nizke. Postrežba točna in solidna. Na željo odjemalcev v mestu se blago dostavlja na dom.

Pošilja se po železnici in pošti.

Viktor Toffoli-Gorica

prva zaloga oljkovega olja

Via Teatro 16. — Via Seminario 10.

Oljkino olje, pripeljano naravnost iz Istre, Dalmacije, Valone, Bari, Lucca, Nizza, Oneglija.

Cene so sledeče:

Jedino olje	liter	Kron	1.04
Namizno olje	"	"	1.12
Istrsko-oljkino olje	"	"	1.28
Valona	"	"	1.40
Bari	"	"	1.40
Oneglija	"	"	1.60
Lucca	"	"	2.—
Nizza	"	"	2.40

Sprejema naročila ter pošilja franko na dom, kakor tudi na dežele in izven države.

V Kostanjevici

na Krasu, na lepem prostoru, je na prodaj hiša skoraj nova, ki je sposobna za trgovino. Več se izve v Gorici, ulica Morelli 15!

Aleksander Ambrožič

urar in juvelir

GORICA, GOSPOŠKA ULICA št. 16.

Zaloga različnih švicarskih ur, zlatnine in srebrnine ter optičnega blaga se slavnemu občinstvu uljudno priporoča.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Dunaj . . . . . 83, 63, 56, 70, 31.

Alojzij Gril, mizarški mojster

v Št. Andrežu pri Gorici št. 81

priporoča slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo dobro urejeno mizarško delavnico in zalogo pohištva. Kdor želi kupiti po ceni, naj se obrne do te tvrdke. Sprejme tudi naročila po vzorcih. — Plačevanje se dovoljuje tudi na obroke.

JOSIP TERPIN

naslednik Antona Petatzky

v Gorici na sredi Raštela štev. 7.

Trgovina na drobno in debelo.

Najceneje kupovanje nimbberškega in drobnega blaga, ter tkanin, preje in nitij.

Potrebščine za pisarne, kadilce in popotnike. Najboljše šivanke in šivalne stroje; potrebščine za krojače in čevljarje. — Svetinjice, rožni venci in mašne knjige.

Hišna obuvala za zimске in letne čase.

Raznovrste semena, trave in detelje.

Najboljše preskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce po sejnih in trgih na deželi.

P. n. g. pričakujem obilnih odjemalcev.

Delavnica cerkvenih posod in cerkvenega orodja

Fr. Leban Gorica,

Magistratna ulica štev. 5.

Priporoča preč. duhovščini svojo delavnico cerkvenega orodja in cerkvenih posod, svečnikov itd., vsakovrstnih kovin v vsakem slogu po najnižjih cenah. Popravlja in prenavlja stare reči.

— Blago se razpošilja franko. —

Pozor!

50.000 parov čevljev!

4 pari čevljev le za 8 K.

Vsled denarnih zadreg več velikih tovarnih sem dobil naročilo, prodati veliko množino čevljev mnogo pod tovarniško ceno. — Prodajam zato vsakomur 2 para čevljev za gospode in 2 za dame, rjavega ali črnega usnja, zelo elegantno, najmočnejša šasona: Vsi 4 pari stanejo le 8 K. Velikost po št. Pošilja po povzetju:

A. Gelb, razprodaja čevljev, Krakovo 516.

Lahko se premeni ali denar vrne.

Prva Goriška

posebna (specijalna) trgovina platnenega in bombažastega blaga

H. WALLAND

Gorica - Gospoška ulica št. 17 v hiši Orzana - Gorica

(prej Via Strotta 4.)

Združena češko-moravsko-šlezjska tovarniška zaloga platnenega in bombažastega blaga. Prodaja na debelo in drobno po stalnih tovarniških cenah in sicer v veliki izbiri

šifona, bele in rujave šeše, (korama) platna za telesno perile in rjuhe! Gradl in žimo za žimnice (štramace).

Različne koverte, plahte in kovtre!

Vsakovrstni platneni in bombažasti robci, namizni prti, tovaliči, brisalke itd. itd.

ZAJAMČENO

iz najboljše konopne preje ročno tkano domače gorenjsko platno iz Škofje-Loke za rjuhe, kakor tudi ročne in kuhinjske brisalke, namizne prte in tovaliče dolgoletne trajnosti!

Znano najboljše blago! Strogo solidna postrežba!

Popolnoma nova zaloga!

Za obilni obisk se priporoča s spoštovanjem

H. WALLAND,

Gorica, Gospoška ulica št. 17 v hiši Orzana

prej Via Strotta 4.

Patentirani strešniki „Ancora“.

Kolumbovo jajce za pokrivanje streh!

Potom ženjalne iznajdbe, ki se jo

napravi na navednih gladkih strešnikih (Flachziegel) se so eže perfektno zvezo cele strehe. S patentiranimi „Ancora“, strešniki pokrite strehe nudijo večjo varnost in trdnost kot vsaka druga vrsta strešnikov. Estetičen utis! Cene jako primerne! Priporočljivo za nove strehe ali pa za zamenjavo starih streh tudi za bolj lahko strešino! m m

Najboljša priporočila!

Izključno zastopstvo za goriški, tolimski in vipavski okraj ter za Kras:

O. Zajec Gorica, Gospoška ul. 7. TELEFON 107.

GOSPODOV DAN.

OZNAILO.

2. jun. Erazem, šk., muč. (303), Marcellin in Peter, muč. (304), Blandina, muč. (170), Evgen, pap. (657);
3. jun. Klotilda, Kr. (545), Liphard, dult. (550), Pavia, dev., muč.;
4. jun. Franc Karač. (1608), Kvirin, šk., muč. (Krn) (309);
5. jun. Bonifacij, šk., muč. (755), Doro-tej, muč. (362);
6. jun. Norbert, šk. (1134), Klavdij, šk. (693), Bertrand;
7. jun. Robert, op. (1158), Bogoljub (Gottlieb), op. (850);
8. jun. IV. nedelja po Bink., Medard, šk. (545), Maksimin, šk.; evangelij o bogatem ribjem lovu.
Javno češčenje Najsvetejšega: 8. jun. v Nemškem rovtu.

Mesec juni.

Lep mesec maj je pri koncu in z njim priljubljene »Šmarnice«. Marsikomu bo dolgčas po njih — ali veste kaj? Nadaljujmo! Kakor je mesec maj posvečen preblaženi Devici, posvečen je junij Presv. Srcu Jezusovemu.

Praznik Srca Jezusovega pride navadno v mesec juni, praznuje se prvi petek po osmini S. R. Telesa, letos je prišel v maj že, ker je bila Velika noč tako zgodnja. Papež Klemen XIII. je leta 1765 vpeljal posebne molitve za sv. mašo in za opravilo — za vso katoliško cerkev pa je zapovedal ta praznik obhajati še le Pij IX. dne 26. avgusta 1856 in dekret sv. kongregacije obredov od dne 28. junija povzdignil ga je v praznik I. reda (brez osmine). Ni pa prepovedano hlapčevsko delo in ni pod grehom zapovedano vdeležiti se sv. maše.

Mesec juni postavite v svoji hiši podobno Srca Jezusovega na kako častno mesto, ozaljšajte jo, kakor znate s cvetkami, ali prižgite lučko pred njo in opravite vsak dan kako pobožnost — vsaj kak vzdihljaj n. pr.:

»Sladko Srce mojega Jezusa, daj, da te vedno bolj ljubim!« (300 dni odpustka vsakokrat in popolnoma odp. enkrat v mescu.) ali: »Moj Jezus, vsmiljenje!« (100 dni odpustka) ali: »Jezus krotak in iz srca ponižen, naredi, da bō moje srce, kakoršno je tvoje.« (300 dni odpustka) — več takih molitvic najdeš gotovo v svoji molitveni knjižici.

Te odpustke dobiš vselej, kedar take molitve opraviš, sedaj mesca junija pa še posebej zaradi pobožnosti Srca Jezusovega vsak dan 7 let odpustka, in enkrat v mescu, kedar sam zbereš popolnoma odpustek pod navadnimi pogoji — spoved, obhajilo in molitev po namenu sv. Očeta.

Vidiš, da se dobro izplača!

Poleg tega je Kristus sam naročil bl. Mariji Alakok, naj oznanjuje sama in naj da oznaniti, da bo Jezus — vsem onim, ki častijo Srce njegovo podelil milosti,

ki so jim potrebne po njih stanu, — družinam prinesel mir, — tolažil v terpljenji, — v življenji in v smrti jim bo zavet- je, —

blagoslavljal bo njihova početja, — grešniki bodo našli mir v Njegovem Srcu in neizmerno morje vsmiljen- ja, —

mlačne duše postanejo goreče in po- polne, —

blagoslovil bo hiše, kjer se hrani in časti podoba Njegovega Srca, — duhovnom bo dal milost tudi trda srca ganiti, —

imena onih, ki bodo razširjali to po- božnost, bo zapisal v svoje srce in jih ne bo nikdar iz njega izbrisal.

Sedaj pa čvrsto na delo, oklenimo se teh obljub, Njegove besede ne prei- dejo. Vsi rabimo mnogo od Boga, okle- nimo se lepe prilike, da dobimo, kar nam je potrebno — zatecimo se k temu

Srcu, ki je grešnike vabilo, grehe od- puščalo, da celo dalo se prebosti za nas!

Da! »Ljubljeno bodi povsod naj- svetejše Srce Jezusovo!« (100 dni odp.)

Pevske točke pri da- ritvi sv. maše!

Ker je »Prim. list« letos odprl nov predal, v katerem poljudno razlaga raz- ne liturgične obrede in molitve, zato ne bo odveč če prinese enkrat razlago pev- skih točk pri slovesni daritvi sv. maše. S tem bo našim g. organistom, cerkv. pevcem in pevkam gotovo ustrezno, in tudi druge p. n. čitatelje »Prim. l.«, ki se ravno ne prištevajo cerkv. pevcem, bo gotovo zanimalo zvedeti, kaj pome- nijo liturgični spevi, ki se pojo pri darit- vi sv. maše. Saj brez lit. petja slovesne (pete) sv. maše biti ne more in je petje bistven del pete sv. maše.

Pred sv. mašo se je blagoslavljal vodo, s katero je potem mašnik, ali škof ljudstvo pokropil. Dandanes je blago- slovljena voda že pripravljena v kamnu blizo vrat, da se vsak, ki vstopi v cer- kev sam pokropi (pokriža), vendar je še škropljenje pred slovesno sv. mašo še v mnogih krajih v navadi. Med tem se poje: »Pokropi me, Gospod, z hizopom in očiščen bom, umij me, bolj kakor sneg bom bel. Ps. Usmili se me, o Bog, po velikem usmiljenju svojem. Čast (bo- di) Očetu in Sinu in Svetemu Duhu: ka- kor je bilo v začetku, in sedaj, in vedno in na vekov veke. Amen.« — Besede so vzete iz 50. psalma. S spokornim kra- ljem Davidom se spominjamo svoje rev- ščine in grešnosti ter prosimo Gospoda, naj očisti našo dušo, da se bomo mogli vredno in milosti polno vdeležiti presv. daritve. Kolikor čistejša je naša duša, toliko več milosti zadobimo pri daritvi sv. maše. S hizopom pomočenim v bla- goslovljeno vodo je v stari zavezi pok- ropil duhovnik ozdravljene gobove, preden jih je proglasil za čiste. V veli- konočnem času (t. j. od vel. nedelje do včete binkoštna nedelje) se ob nede- ljah mesto »gorenjega« poje: »Videl sem vodo tekočo od templja od desne strani, alleluja, in vsi, h katerim je do- spelata vodasa se zveličali in bodo go- vorili: alleluja. Slavite Gospoda ker je dober, ker vekomaj traja njegovo usmi- ljenje. Čast Očetu itd.« Antifona se po- novi. Te besede so vzete iz knjige pre- roka Ezechijela in nas spominjajo na sv. krst, ki se je v prvih časih krščanstva delil o velikonočnem prazniku. Voda sv. krsta očisti in ozdravi dušo; to milost pa nam je zaslužil od smrti vstali Zve- ličar, zato mašnik velikonočno nedeljo pokropi vernike ne z navadno blago- slovljeno vodo, temveč s krstno vodo, ki so jo veliko soboto odvzeli, preden so bila prilita sv. olja. Vrstica 18. »Slavite Gospoda« je slavospev od smrti vsta- lega Zveličarja. Nato je še nekaj verziku- lov. V molitvi prosimo naj Gospod pošlje svojega angela, ki naj čuva, pod- pira, varuje, obiskuje in brani vse ki bi- vajo v tem hramu (cerkvi) po Kristusu Gospodu našem. Amen.

(Dalje pride.)

Iskrice.

Sreče človek še ne zavé se, dokler nesreča ga ne potrese.

Če jo ščiti še postava, to še le je krutost prava.

In, če te tudi sodnik oprostí, kaj ti pomaga, če vest te teži?

Čim manj ima, tim bolj se bahá.

Na njivi raste, kar njivi daste.

»Spoštuj očeta!« Bog zapoveda, da bo mogoče, naj oče gleda.

Lenuha hočeš se znebiti? O delu začni govoriti!

Novi vek.

Romantičen igrokaz v petih dejanjih.

Spisal *.*

(Dalje.)

Drugi prizor.

Prejšnji, župan Janez Droč, Štefan Go- mišček, Martin Doljak in drugi občinski možje iz Solkana in Grgarja.

Župan Janez Droč: Dober dan, zlahtni gospod namestnik!

Jeronim Attems: Kaj nam prinašate dobrega, g. župan. (Poda žu- panu roko.)

Župan Janez Droč: Upamo, da bomo tukaj kaj dobrega slišali!

Jeronim Attems: Povabil sem vas v prvi vrsti, da se dogovorimo gle- de zidanja cerkve na Skalnici. O tem bi rad slišal najprej vaše mnenje, g. župan! Prosim, sedite vsi! (Sedejo.) Kaj pravi- te k temu?

Župan Janez Droč: Dobili smo prošnjo, ki jo je podpisalo več na- ših občinarjev, naj bi županstvo storilo potrebne korake, da bi se zidanje cer- kve, ki se je vstavilo, spet pričelo. Moje mnenje je, da se ne smemo vstavljati, zlasti, ker hočejo tudi sosednje občine prispevati. Res je, da moramo imeti za zidanje cerkve dovoljenje od višjega pa- stirja, toda to dobimo lahko. Danes iz- volimo deputacijo, ki naj gre v Oglej in izprosi dovoljenje.

Štefan Gomišček: Jaz mislim, da to ni naša stvar. Zakaj bi si mi delali te stroške? Saj imamo dovolj cerkva. Kdor hoče imeti cerkev, naj si jo sam sezida. Tega malikovanja po hribih ne smemo podpirati z občinskim denarjem. Deželni stanovi Kranjski so pred par meseci zborovali v Lincu in so napravili proti malikovanju na Skalnici na kralja Ferdinanda I., našega vladarja, spome- nico, v kateri zahtevajo, da se ta božja pot zatre.

Župan Janez Droč: Res je, da so kranjski stanovi obsodili to božjo pot, toda naši domači glavarji ne nasprotu- jejo tej nameri.

(Dalje prih.)

Ali ste plačali „Primorski list“?

Darovi.

Jubilejni darovi za »Slov. sirotiščec«:

P. n. Družina Vičič v Gorici mesto venca na grob † vikarja Ed. Štreklja 10 K; Ivan Kumar kurat 2 K; Anton Kuštrin trgovec 2 K; g.čna Ana Kraus v Gorici 2 K; Ivan Gorjup, pekovski mojster 2 K; Štefan Černigoj 40 vin; Antonija Nardin 5 vin; Ana Košuta, Go- ricia 50 vin.

Za sklad »Slov. sirotiščec«:

V Idriji ob Bači: P. n. gg. Fr. Kragelj 60 v, Andr. Kos 1 K, Ign. Kovačič 80 v, Pet. Kovačič 40 v, Ant. Kovačič 1 K, Cec. Kuštrin 1 K 30 v, Pet. Bavdaž 1 K, Jos. Leban 20 v, Marijana Kovačič 2 K, Ana Kovačič 1 K, Andr. Kovačič 1 K, Fr. Božič 1 K, Mil. Čargo 50 v, Fr. Gabršček 50 v, Kat. Bavdaž 20 v, Ma- rija Černic 1 K, Mar. Polnim 10 v, Mar. Polnim 28 v, Fr. Polnim 1 K, Mar. Obrekar 1 K, Mar. Kovačič 10 v, Amal. Kovačič 1 K, Jak. Kovačič 1 K, Ter. Ko- vačič 1 K, Ant. Kovačič 1 K, Al. Kova- čič 2 K, Andr. Savli 60 v, Al. Savli 1 K, č. g. Fr. Razpet 10 K, N. N. 20 v, Mar. Carli 1 K. Iz Sv. Lucije ob Soči še: Andr. Valentinčič 1 K, Jernej Jeklin 1 K, Andr. Murovec 1 K, Nic. Tergall 1 K, Pet. Le- teak 20 v. V Kalu: Č. g. Ant. Grbec 2 K, I. U. 1 K, A. P. 2 K, F. K. 2 K, župan Matevž Pirih 2 K, Iv. Pavšič 1 K, Fr.

Jug 1 K, Iv. Lazar 1 K, Val. Uršič 1 K, Ant. Levpušček 1 K, Štef. Levpušček 1 K, Ivan Skrt 40 v, Fr. Vončina 50 v, Jan. Okroglič 60 v, Andr. Skrt (Levpa) 1 K.

V Počardu, Trtniku in Bači pri Podbrdu se je nabralo 69 K 68 v, V Modrejcah, Volčah, v Kozaršču in Čigi- nju 47 K 96 v.

Iz cerkljanskega okraja.

Če Državna podpora občini Šebrelje. Č. kr. ministerstvo je podelilo občini Šebrelje 1000 K podpore za popravo občinskih cest in to z ozirom na slabo letino v l. 1912.

Iz kobariškega okraja.

kbd Imenovanje. Za pisarniškega oficijala je imenovan kancelist pri č. kr. okr. sodišču v Kobaridu Konstantin Mlinar.

Iz goriške okolice.

g Odborniki »Zveze slov. kolonov« so imeli dne 25. maja sestanek v Kozani. Razgovor je bil o letošnjem težkem po- ložaju. Kolonskemu ljudstvu preti sploš- na beda. Spomladni mrazje uničil skoraj vse sadje, s katerim se koloni v glavnem preživljajo. Zraven tega je deževje spo- mladno branilo, da niso mogli o pravem času saditi. Tudi od tega, kar so vsadili, nimajo veliko upanja. Odbor je sklenil napraviti prošnjo na visoko vlado za po- moč. Pomoč je v tem hudem položaju neobhodno potrebna.

g Na obrtno-nadaljevalni šoli v Mir- nu bode v nedeljo, dne 1. junija t. l. ob 3. in pol uri popoldne sklep šolskega le- ta 1912—13, združen z razstavo letnih izdelkov obrtnih učencev. Vsi prijatelji obrtnega naraščaja se uljudno vabijo, da si ogledajo to razstavo. — Vodstvo.

Javni shod v Št. Andrežu. »Gospo- darska zadr. za gor. okolico« sklicu- je za nedeljo dne 8. junija ob 4. uri po- poludne javni shod v Št. Andrežu na dvorišču gostilne g. Turija. Na shodu se bo govorilo o neutemeljenem strahu pred zgubo. Poučili se bodo tudi kme- tovalci, kako naj ravnajo s krompirjem. Pričakuje se obilne udeležbe od strani članov in nečlanov »Zadruga«.

Novo prodajalno je otvorila »Čev- ljarska zadruga v Mirnu« in sicer v Tr- žiču. Dosedaj ima »Čevljarska zadru- ga«: Centralo v Mirnu, trgovine v Go- rici, v Trstu (dve) v Spljetu in sedaj še v Tržiču.

Solkani. Velika nesreča bi se bila kmalu pripetila včeraj na glavni cesti v Solkanu pred trgovino Prencisa. Po ce- sti je z vso hitrostjo pridiral neki avto in v istem hipu je neko otroče menda hotelo preteči cesto. — Ni manjkalo ta- korekoč prav nič, da ni avto otroka po- vozil. Le spretnosti šoferjevi, ki je prav na mestu čudovito naglo ustavil se ima pripisati, da ni otrok zdhnil. Pa tudi sam angelj varuh je moral imeti svojo roko tu.

Priporoča se avtovozačem in sploh tudi kolesarjem: Vozite bolj počasi sko- zi vasi in trge.

Posebno v Solkanu je po nekotih krajih cesta prav posebno ozka in rav- no tam, kakor našašč je ovinek. Torej, pozor!

Sicer je pribita tam na koncu trga neka tabla, na kateri je svarilo proti na- gli vožnji. Pa kdo se ti zmeni za to!

Dobro bi bilo, da bi bile table pritr- jene popolnoma na vidnem mestu in si- cer nizko, ne tam gori pod streho. Kdo hode tako visoko zijal?

Starišem tudi: Pazite na otroke ob cestah!

V bolnišnico so prepeljali Josipa Pavletič iz Solkana, ker si je na delu v podgorski papirnici pri padcu v kotel poškodoval desno ramo.

Most v Batujah pri Muličevi fužini bo kmalu dovršen.

g **Cena letošnjemu italijanskemu krompirju** je nižja kakor lansko leto. Zato se je bati, da tudi naš krompir ne doseže one cene, katero je imel lansko leto.

g **Sv. Gora.** — V nedeljo dne 25. t. m. je bila na sv. Gori procesija sv. Reš. Telesa. Udeležba je bila obilna. Prišla je Marijina družba iz Gorice in Ravnice. Opazili smo tudi gojenke goriške gospodinjke šole v narodnih nošah, ki so jih pripeljale č. šolske sestre. Peli so pevci iz Gorice in Št. Andreža pod vodstvom g. E. Komela.

g **Dornberško** kat. izobr. društvo priredi v nedeljo, dne 8. junija t. l. veselico. Veselica se vrši v posojilničnem salonu ob vsakem vremenu. Vspored prihodnjic. Cdbor.

Iz ajdovskega okraja.

Suspendiran sodnik. Sodnik pri ajdovski okr. sodnij dr. Medveš je bil te dni suspendiran in je proti njemu uvedena preiskava zaradi klicev »Živila Srbija!« itd. Proti imenovanemu sodniku je bila vložena pri tuk. drž. pravdn. št. tudi ovadba zaradi bogokletstva.

a **Vranilnica in posojilnica v Rihemberku,** reg. zadruga z neom. zavezo, vabi svoje člane na redni občni zbor, ki se bo vršil v nedeljo 8. junija t. l. ob 3 uri pop. v lastnih prostorih v Britofu. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva. 2. Prečitane in odobrenje računa za 1. 1912. 3. Volitev načelstva in nadzorstva. 4. Slučajnosti

a **Vabilo k veselici,** ki jo priredi dne 1. junija pri g. Bolku Marijina družba v Črničah. Vspored: 1. »Gospodov dan«. — Volarič ž. zbor; 2. »Deklamacija«; 3. »Pogled v nedolžno oko«, V. Vodopivec; 4. »Nerodna Urška«, igra; 5. »Ne zveni mi«, Volarič, ž. zbor; 6. »Otrok Marijin sem«, igra v 3. dejanjih. Začetek ob 4. pop. Vstopnina: Sedeži 1 K; stojišča 40 vin, za otroke 20 v. K obilni vdeležbi lepo vabi M a r. d r u ž b a.

Iz tolminskega okraja.

t **Iz volčanske okolice.** Nekaj veličastnega, nekaj krasnega je bil praznik sv. Rešnjega Telesa tukaj v Volčah, to je bila manifestacija, ki si je ne moremo misliti večje in slavnejše tukaj na deželi. Ker so sedaj nastanjeni pri nas tudi vojaki, so oni slavnost visoko povzdignili; k procesiji je prišel tudi oddelek godbe iz Tolmina, ki je s svojimi koračnicami slovesnost visoko povzdignil. — Kako ganljiv je bil trenotek pred vsakim blagoslovom, ko se je glasilo povele: orožje k nogi, nato pokleknite k molitvi! Vidi se, da vlada v avstrijskih četah še spoštovanje do Boga. Zraven so prišli tudi orožniški in finančni stražniki s svojimi pisanimi uniformami, gospod župan na čelu občinskih zastopnikov ter mnogobrojno ljudstvo. Na čelu sprevoda pa so bili vsi naši učitelji s šolsko mladino, ki so imeli precejšen trud, da se je sprevod lepo izvršil. — Krasno vreme je slavnost le še bolj povečevalo. Lep in neizbrisen dan je bil to, ki nam ne pojde iz spomina.

Iz bovškega okraja.

b **Zakaj peša ovčjereja na Bovškem?** V članku »Zivinoreja na Goriškem« v št. 35 »Gorice« 6. t. m. me je zraven drugega posebno zanimal ta-le odstavek: »Najbolje pada število ovac na Bovškem, 7533 glav ovac je še; od leta 1900 do 1910 manj 2512. Značilno je, da so naši planinski kraji, ki najbolj nazadujejo.« — In kaj je krivo tega? Marsikdo se bode neumno posmeoval, če mu povem, da prognane koze izganzajo tudi ovce z naših planin. Misliti bi si bilo, da je moralo število ovac narasti, da bi ta naraščaj nadomestil izgubo koza. Pa ni tako, marveč je statistično dokazano, da od tistega časa, odkar je začelo politično

oblastvo z vso silo zatirati kozjerejo, krči se tudi število ovac od leta do leta tako znatno, da so nekatere planine na Bovškem že p r a z n e ostale in da je na njih popolnoma zamrlo planšarstvo. Jaz poznam posebno dobro razmere v loški županiji in zato hočem v prvi vrsti o njih govoriti. A več ali manj so si planšarske in tudi kmetijske razmere sploh po vsem Bovškem enake. Kar velja torej za loško županijo, to velja približno tudi za vse druge županije na Bovškem.

V loški županiji so tri skupne planine: K o r i t n i c a, (zasebna last), M a n g a r t (zasebna last) in M o ž e n c a (občinska last). Na koritniški planini so pasli zadržniki, dokler niso bile koze še tako strogo prepovedane, po 250 koza in 300 ovac in pridelavali so na leto po 56 stotov polnomastnega sira in po 28 stotov skute; v letih 1910 in 1911 je bila planina opuščena in lani so pasli na njej zopet pa samo 140 ovac in so pridelali 9,5 stotov sira, pa 4,40 stotov skute. Umeje se samo ob sebi, da se tako malenkostno obrtovanje ne izplača, in da ostane planina zanaprej najbrže zapuščena. Na planini Mangart so pasli pred prepovedjo po 300 koza in po 500 ovac in dobivali so po 50 stotov izbornega sira in po 40 stotov skute; sedaj pasejo le še po 300 ali kaj malega več ovac, ki dajejo po 19 do 20 stotov sira in 8 st. skute. Slednjic se je v Moženci paslo poprej po 150 koza in po 200 ovac in pridelka je bilo na leto po 20 stotov sira in 9 stotov skute, dočim ni sedaj ni koza, ni ovac več na tej planini, ki je popolnoma osiročena.

(Dalje pride.)

Iz sežanskega okraja.

s **Z gorenjega Krasa.** (Za zadnjo št. došlo prepozno. Ur.) Dne 15. t. m. je imela zveza županov v Sežani svoje zborovanje, na katerem je tožil predsednik, tomajski župan Vran, da ni dosegla dosedaj županska zveza še nikakega uspeha, razun da se je prestavila Ripperjeva brošura okraškem teranu na slovenščino. No, če kaka organizacija ne doseže svojega namena, je pač boljše, da se razpusti, nego da vznemirja s svojimi sejami in zborovanji po nepotrebnem davkoplačevalce.

Po ti seji se je zbrala kaka polovica udeležencev v gostilni pri Mahorčiču, da se posvetuje o bodočih deželnozborskih volitvah. Tu je govoril tudi nek profesor iz Gorice. Po kratkem posvetovanju se je izvolil centralni volilni odbor za ves Kras, v katerega so utaknili tudi pristaše S. L. S., kljub temu, da niso bili s tem mandatom prav nič zadovoljni. Ta centralni odbor bo imei tudi nalogo postaviti v vsaki občini krajevne odbore, ki bodo pridno agitirali za liberalce. Volilne operacije pa bode vodil centralni odbor, ki bo postavljaj tudi kandidate. Vidi se, da so se politični nasprotniki že nekoliko pripravili za bodoče volitve. Zgodaj so začeli, kajti dobro vedo, da jih čaka težko delo. Toda zavedni Kraševci dobro vedo, kje so prijatelji kmečkega ljudstva in se vsled slabih izkušenj, ki so jih dosedaj nabrali, ne bodo pustili več preslepiti od političnih šarlatanov. Kraševci hočemo zastopnike, ki se v deželni zbornici potegujejo za naše potrebe, ne pa take, ki pustijo delo za blagor ljudstva in rajši sede doma na svojih zametnih blazinah, nego da bi nam pomagali.

Iz korminskega okraja

kr **Iz šlovenske fare.** V Šlovincu smo z letošnjo letino lahko veselji. Črešenj imamo zadosti in se tudi dobro prodajajo na korminskem trgu. Vinska trta kaže dobro, in če Bog nas obvaruje vremenskih nezd, bodemo pridelali lepo množino sladkega vinca in z veseljem bodemo napolnili sodčke. — Nekdanji

pevski zbor je v naše veliko veselje oživel. Upamo, da se še pomnoži in nam bo pod vodstvom gospoda organista pel v čast božjo in v naše veselje. — Svočas se je v našo faro oziroma v Neblo »prijihotapila« Lega Nazionale. Kupila je primeren prostor in sezidala šolo. Ko je bila šola zgrajena so Italijanaši kot hlinavci hodili od hiše do hiše in naše očete pregovarjali, najpošiljajo svoje otroke v italijansko šolo. A naši pametni očete se niso dali premotiti in svojih otrok niso poslali v italijansko šolo, kajti prepričani so, da bi jih njih lastni otroci pozneje po italijansko preklinjali. — Prav tako se je tudi »Sokol« priklatil pred par leti v našo faro. Na vse kriplje je delal, da bi naše fante spravil pod svoje liberalne perotnice. Pa naši fantje so vedeli, kaj je prav in se niso dali pregovoriti izvzemši pičlo število njih, ki se je sedaj izgubilo. — Mirno in tiho mi Šlovincjani ob meji stojimo, se katoliških načel veselimo in hočemo biti zvesti Slovenci in ljubiti svojo domovino.

F a n t.

Iz Iržiškega okraja.

iz **devinske dekanije.** — Zadnji »Novi Čas« pravi, da se ne pusti trgati od nikogar. Povemo mu odkritosrčno, da nismo nikdar imeli namena trgati ga. Nam je le za dobro stvar. Nismo pa krivi mi, da se je »Novi Čas« z raznimi netaktnostimi in neresničami zapel glede devinskega župnišča tako, da ga vsi razumniki obsojajo. Ali ste morda mislili, da smete vse mogoče reči trditi, češ, saj se nihče več ne spomni, kaj je pisal »Fr. List«? Ali ste morda mislili, da bo č. duhovščina molčala na očitane o komoditetah in o kramljanju se starimi grajskimi gubernantami, česar niste še do danes preklicali?

V zadnji številki pišete, da se je višja cerkvena oblast »odločno izrekla, da župnija pride v Št. Ivan«. Tudi ta najnovejša netaktnost vam ne more pomagati. Kolikor vemo mi od gospodov, ki so bili v tem vprašanju pri prevzvišenem knezo-nadžkoju, lahko javno povemo, da je vprašanje glede premestitve devinskega župnišča po besedah samega prevzvišenega knezo-nadžkoja precej v drugačnem štadiju, kakor si to mislijo gospodje okolu »Novega časa«.

Tudi izjava zastopnikov občine Medjave v zadnjem »Novem času« je odveč. Vsakdo razume njih prizadevanje. Čemu hujskate z objavljanjem takih izjav? Navedite rajši stvarne razloge! V tako važnem vprašanju morejo zmagati le stvarni razlogi!

tr **Devin.** V zadnjem »Novem Času« odgovarja naš g. upravitelj na »neresnice«, ki jih je nekdo nagromadil v »Prim. Listu«. Nismo mislili odgovoriti, pa smo primorani, da ne bodo bravci mislili, da smo res pisali neresnico. Po mnenju g. upravitelja smo kar nagromadili neresničnih trditvev. Piše doslovno: »Nikakor pa ne moremo molčati na vse neresnične trditve, ki jih je nekdo nagromadil v »Prim. Listu«. Nekdo poroča, da deželni odbor ne more dovoliti, da bi se uporabil občinski denar za novo župnišče. Seveda to ni res. Res je, da je deželni odbor občini dovolil vporabiti 27.000 K naloženega denarja za novo župnišče, potem ko je spoznal, da je župnišče potrebno in za občino res koristno.« — Tako piše g. upravitelj. Sedaj pa vzemite v roke »Prim. List«, in videli bode, da ni »Fr. L.« niti omenil ne oblasti, ne pravice dežel. odbora glede dovoljenja uporabe občinskega denarja za novo župnišče. Tako se lahko ovrže neresnice. Ste pa »zadeli enkrat zrak pred seboj in ne našo neresnico«. Povrh tega je ta neresnična »neresnica« edina, ki se vam je zdelala vredna, da jo ovržete. O vseh drugih »nagromadenih« pravite, da so »nekoliko pretirane«. Ne zdi se nam vredno, sicer bi dokazali, da niso prav nič pretirane! Nikar ne mislite, da

so ljudje že pozabili, kaj je pisal »Prim. List«. Ljudje vedo vse dobro.

Kar se tiče pravnega stališča župne cerkve, povemo Vam, da se ni od preselitve do danes bistveno prav nič spremenilo. Kajti, kakor priznamo mi, kar pišete, da je narastlo število hiš na oni strani na 60 (šestdeset), morate tudi Vi priznati, da se je na tej strani potrojilo. Naši stari so pripovedovali, da se je preselila dekanija v Devin zaradi mrzlice in ker je bilo tukaj večje število duš. Ta premestitev se je izvršila pred več kot 100 leti. Zato odpade popolnoma Vaše sklicevanje na pokoj. prvega g. dekana. Takrat so morali namreč naši očete delati grajščaku roboto in dajati desetino; zato pa je umevno, da niso mogli biti tisti časi tudi za g. dekana prijetni.

Na vsak način je neresnična in obenem smešna Vaša ali urednikova trditve, da želijo Devinci že dolgo let premestitve cerkve in fare iz Devina v Štivan. Tej trditvi, kakor celemu dostavku, se je treba pa »res odkriti«. Kateri so pa tisti Devinci? Če bi bilo to res, bila bi vsa zadeva že zdavna končana. Tako pa ne bode še, ker toliko pravice, kolikor si prisvajajo Medvejci za premestitev, toliko si smemo prisvajati tudi mi v ohranitev tega, kar smo imeli nad 100 let.

O p o m b a u r e d.: Kakor smo sprejeli dopis iz Devina, pripravljani smo sprejeti tudi dopise od nasprotnic stranke, ako so stvarni in resnični. Res, obžalovanja vredno je, da se ljudstvo s to rečjo draži.

Ugodna prilika!

V novi trgovini pri Soškem mostu št. 63 (Via Ponte Isonzo) v Gorici se dobi vsakovrstno sveže oblačilno blago po prav nizki ceni Blago za moške obleke pa po tovarniških cenah.

S tako nizkimi cenami postrežem lahko radi tega, ker sem si nabavil veliko množino blaga.

Za obilen obisk se priporočam

Anthon Jug.

Štev. 2244

B

Razglas.

Naznanja se, da

javna dražba

zastavil I. četrtletja, t. j. mesecev januarja, februarja in marca 1912

začne v

poned., 9. junija 1913,

ter se bo nadaljevala naslednje delavnike in sicer četrtke in ponedeljke od 9. ure zjutraj do 1. popoldne.

Dne 11., 14., 18., 21 in 25. marca bodo od 10. do 12. ure predpoludne v dražbeni dvorani na ogled sl. občinstvu dragocena zastavila, ki se prodajo na naslednji dražbi.

V Gorici, 5. maja 1913.

Od ravnateljstva zastavljalnice.

Trtorejci: Najceneje kupite lastiko za cepljenje trt „Excelsior“ pri tvrdki I. Drufovka, Gorica, Gosposka ul. (nasproti „Monta“).